

YLÄKOULULAISET OPPIAINERAJOJA YLITTÄMÄSSÄ

Historiaa: II Maailmansota kirjallisuuden avulla

Rehtori (joka myös opettaa historiaa) kertoo, että nyt oli tullut mahdolloman hyviä ja monipuolisia vastauksia, jotka koskivat holokaustia. (Himangan Lukuinto)

- Suorituksina
  - historiassa koe ja äidinkielessä reportaasi ja kirjeet
- Aiheena II MS ja oppimateriaalina Anne Frankin päiväkirja.
- Monen oppilaan mielestä kirja on todella lukemisen arvoinen, vaikka sen sisältö on rankka.
- Aluksi äidinkielen ja historian opettaja pitävät suunnittelupalaveri idealla: oppilaat "sukeltavat" sisään Anne Frankin maailmaan.
- Historiantunnilla
  - tutustutaan aiheen taustoihin
  - luetaan Anne Frankin päiväkirja
- Äidinkielen puolella oppilaat
  - havainnoivat mahdollisimman tarkasti, mitä historiallisia asioita kirjasta löytyy ja kirjoittavat niistä
  - kirjoittavat lukemastaan reportaasia pitkin matkaa
  - kirjoittavat kuvitteellisen kirjeen Anne Frankille
- Lopuksi järjestetään historian koe.
- Menetelmää tukee esimerkiksi kirjaston näyttely Anne Frankista.
- VINKKI: Sovella vaikkapa Amerikan synnyn käsittelyyn!

Maantietoa ja biologiaa: Ilmiöpohjainen meriprojekti

"Eryityisesti pojat innostuvat lukemaan meriaiheista tieto- ja kaunokirjallisuutta" (Lohjan Lukuinto)

- Meriaihetta käsitellään eri näkökulmista merivalinnaiskursseilla ja eri oppiaineissa
  - Harjoitellaan mm. merikartan lukemista ja meritaitojen opetusta merimuseossa
  - Tutustutaan Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskukseen
  - Valinnaiskursseilla oma verkkosivusto
  - Kirjasto mukana mm. meriaiheisella näyttelyllä

KIRJASTO: Varautukaa aihepiiriin liittyvien kirjojen lainausintoon!

Kehitys ja toteutus: Raumankarin koulu ja Himangan kirjasto, Kalajoki. Muijalan koulu ja Mäntynummen kirjasto, Lohja.

MALLIA
MAAILMALTA

MONILUKUTAITOTEHTÄVIÄ MATEMATIIKKAAN

Matemaattinen lukeminen ja kirjoittaminen koostuvat tekstikonaisuuden erilaisista osista mm. symbolit, diagrammit, grafiikat, taulukot, tarkat määreet, säännöt ja esimerkit. Matematiikan ilmaisu ja oikeinkirjoitus vaativat oman luku- ja kirjoitustaitonsa sekä tietoisuuden alan kielikäytännöistä.

Matemaattinen kirjoittaminen ja tuottaminen on ajatusten esilletuontia sekä havaintojen ja ideoiden sanoittamista. Ongelmaratkaisuun kuuluu muodollinen kieli. Hyvän ja tarkan matemaattisen kielitajun hankkimisessa on tärkeää ymmärtää kielen yksityiskohtainen rakentuminen.

Oppilaat kokevat matematiikan tekstipohjaiset tehtävät usein vaikeiksi ymmärtää ja tulkita. Apuna voi olla monilukutaito.

SYLINTERIN TILAVUUS OPPILAIDEN PIKKUVIDEONA KÄNNYKKÄKAMERALLA

Videolta käy ilmi, miten oppilas edistää tekstitetävän ratkaisua yhdistämällä tavallista kieltä matemaattiseen ilmaisuun ja tukipiirroksen avulla.

- Teknologian käyttö motivoi oppilaita. Tutuilla laitteilla ja ohjelmilla voidaan helposti tehdä opetuksesta käytännöllisempää, toiminnallisempaa ja monipuolisempaa. Kännükävideon avulla oppilas voi opettaa toiselle, esimerkiksi miten sylinterin tilavuus mitataan.
- Parityö, jossa oppilaat tekevät ohjevideoita eri teemoista yksinkertaisilla kameroilla tai kännüköllä
- Ohjeet laitetaan toisten oppilaiden nähtäväksi verkkoon
- Jotta tehtävän voi selostaa toisille, se on ensin omaksuttava itse. Oppilaat huomaavat nopeasti mitä osaavat ja mitä pitää vielä opetella. Pikkuvideoiden avulla voi arvioida omaa ja toisten työtä luonnollisena työvaiheena
- Samalla oppilaat saavat toisiltaan hyvän tuen kirjoitustehtävän suunnitteluun ja valmisteluun
- Pikkuvideot toimivat opetuksen valmistautumisena, toiston tai läksyvun välineenä
- Opettajat ja toiset oppilaat ovat todellisia katsojia tehden tehtävästä merkityksellisen, mikä puolestaan motivoi panostamaan tasokkaaseen suoritukseen
- Pikkuvideot toimivat myös opettajien ikkunoina oppilaiden ymmärrykseen ja ovat hyvä lähtökohta opetuksen suunnitteluun

MALLIA
MAAILMALTA

Vertaisoppimista: Tsekkaa [sylinterivideo](#) netistä!

Nappaa mallia myös maailmalta – Parasta ja kasvata monilukutaitoiseksi!

lukuinto.fi

LUKUINTOSUUNNITELMA KAIKKIIN AINEISIIN, KAIKILLE LUOKILLE, KOKO KUNTAAN

Perus- ja varhaiskasvatuksen lukuintosuunnitelma tukee kehityksen ja motivaation kasvua.

Kaikki oppiaineet ja luokka-asteet kattava suunnitelma voi rakentua esimerkiksi seuraavista osioista:

- Lukemisen kehittäminen
- Kielellisten valmiuksien ja luetun ymmärtämisen kehittäminen
- Lukustrategiat
- Tiedonhallintataidot
- Reflektointi
- Seuranta
- Kodin ja koulun yhteistyö

"Motivaatio on erittäin tärkeä osa lukutaitojen kehitystä."
Kunnanjohtaja Tore K. Haus norjalaisen Farsundin kunnan Lukuinto-suunnitelmassa 2014.

YLÄKOULULAISTEN LUKUMOTIVAATION VARMISTAMISTA NORJALAISITTAIN

Lukumotivaation varmistaminen	Vastuuopettajat	7. lk	8. lk	9. lk
Kirjallisuuden saatavuus	Kaikki opettajat Koulukirjasto Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaille tarjotaan säännöllistä, innostavaa ja monipuolista kirjallisuudenvälitystä, joka auttaa löytämään ajankohtaisia ja sitouttavaa aineistoa • Valikoima on monipuolinen: tietokirjat, kaunokirjallisuuden lajit, sanoma- ja aikakauslehdet, sarjakuvat jne • Koulukirjastossa käydään viikoittain ja kunnankirjastossa usein 		
Lukemisen määrä	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat lukevat elämyksellisesti sekä pohdiskelun ja ymmärryksen tueksi. • Oppilaat lukevat viikoittain koulussa 60 minuuttia oppiaineisiin liittyvää tietokirjallisuutta tai kaunokirjallisuutta sekä uusia tekstejä että vanhempaa kirjallisuutta • Päivittäisessä lukemisessa kaikissa aineissa oppilaita harjoitetaan esittämään materiaalia toisilleen. Apuna käytetään laajaa luku- ja oppimisstrategioiden kirjoa • Oppilaat lukevat elämyksellisesti sekä pohdiskelun ja ymmärryksen tueksi. • Kriittisen luennan korostaminen • Tehostetut lukuläksyt sisällytetään muihinkin aineisiin kuin äidinkielen 		
Lukuprojekti	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • Kaunokirjallinen lukuprojekti joka vuosi • Oppiainekohtainen lukuprojekti joka vuosi yhteistyössä kirjastojen kanssa • Jokainen oppilas kirjoittaa vuosittain vähintään yhden kirja-arvion 		

Lukumotivaation varmistaminen	Vastuuopettajat	7. lk	8. lk	9. lk
Ääneen lukeminen	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • Päivittäin eri aineissa, yksin, pareittain, ryhmässä. • Keskustelut luetusta • Luetaan päiväkodeissa, nuoremmille oppilaille ja vanhainkodeissa • Äänikirjan tai vastaavan kuuntelu vuosittain • Tehtävateksten lukeminen 		
Kielellisten valmiuksien ja luetun ymmärtämisen kehittäminen Lukustrategiat	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	Omat valinnat kirjallisuudessa perustuen omaan osaamiseen ja lukustrategioihin Kehity lukijana: <ul style="list-style-type: none"> • Ennen- • Lukemisen aikana • Jälkeen 	Lukustrategiat tietokirjallisuuteen ja verkkosaineistoon	Kriittinen lukeminen
Reflektointi	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • Välitetään lukukokemuksia ja –tulintoja kirjallisesti ja suullisesti. • Kriittisen lukemisen korostaminen 		
Tiedonhallintataidot	Äidinkielen opettaja Muut aineopettajat	Lähdekritiikki, tekijänoikeuslaki		Yksityisyys-densuoja
Seuranta	Koulun johto, rehtori Luokanvalvoja Aineopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • Testit • Oppilaskeskustelut ja havainnointi • Muistiot 		

Yläkoulun Lukuintosuunnitelma Suomen olloihin Farsundin ja Smølan kuntien malleja mukailien (Leseplan for barnehager og skoler i Farsund, utgitt 2014 ja Plan for lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag – Smøla kommune).

Nappaa mallia myös maailmalta – Parasta ja kasvata monilukutaitoiseksi!